

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 12

*Матеріали X Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Історія, сучасність, зарубіжний досвід”
м. Київ, МАУП, 6 листопада 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 24.09.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 12: Матеріали Х Всеукр. наук.-практ. конф. “Історія, сучасність,
зарубіжний досвід”, 6 листоп. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова)
[та ін.]. — 2014. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Степахно И. В. Роль науки и образования в современном общественном развитии.....	316	Карбовська Л. О. Моделі фінансового забезпечення вищої освіти в зарубіжних країнах.....	363
Костючков С. К. Система образования как базовый инструмент прогрессивного развития гражданского общества.....	321	Бахов І. С. Освіта в європейському полікультурному середовищі: реалії і виклики.....	367
Войтенко О. В. Рекламна освіта в Україні: від професійної компетентності до соціальної відповідальності.....	325	Федосова Л. О., Кулик М. С. Особистісна зрілість як фактор суб'єктивного благополуччя.....	371
Туриніна О. Л. Управління конфліктами в організації системи освіти.....	328	Головач Н. В. Стан та перспективи розвитку профвідбору абітурієнтів у вищих навчальних закладах.....	375
Пальм Н. Д. Освіта як ключовий фактор розвитку держави.....	332	Николин І. М. Роль соціалізації першокурсників у формуванні готовності до самоорганізації в процесі професійної підготовки.....	379
Корсак Ю. К. Філософія про номадизм й атомізацію як серйозні загрози сучасному суспільству.....	335	Швец Н. Г. Використання віртуального освітнього простору для набуття навиків політичного менеджменту.....	383
Косенко О. І. Точні науки як індикатор якості сучасної вищої освіти.....	339	Костенко Д. В. Українська мова як основний чинник національної ідентичності в Україні.....	388
Дебич М. А. Гендерні питання соціальної рівності та управління: зарубіжний досвід.....	343	Заверуха О. В. Розвиток автономності як умова гармонійного становлення особистості підлітка у сучасній соціально-політичній ситуації.....	391
Похресник А. К. Римський клуб і реформи освіти і суспільства.....	347	Кострубань Р. В. Теоретичні основи та практичне значення коледжів в сучасних умовах реформування освіти.....	395
Благініна С. В. Парадигми соціального та освітнього розвитку: німецький досвід для України.....	351	Пролович С. М. Проблема підготовки молодших спеціалістів (молодшого бакалавра) в сучасній педагогічній теорії та практиці.....	397
Кірик Т. В. Управління плануванням вищої освіти України в сучасних умовах.....	355	Прус О. В. Загальнолюдські цінності як компонент у вихованні особистості на сучасному етапі.....	399
Матюхін В. О., Кобзева О. В. Модель практичної підготовки сучасного фахівця із застосуванням технологій ІТ-галузі.....	359		

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФВІДБОРУ АБІТУРІЄНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Становлення і розвиток української державності, вип. 12, с. 375–378

Докорінні зміни, що відбуваються в економіці нашої держави, суттєво впливають на стан освіти, головним завданням якої є забезпечення економіки держави кваліфікованими кадрами.

Суперечності між новими соціально-економічними вимогами та традиційною системою освіти вимагають пошуку нових підходів у підготовці кваліфікованих кадрів. Особливо актуальною постає проблема професійного відбору абітурієнтів до вищих навчальних закладів.

Традиційна перевірка лише знань і вмінь абітурієнта по окремих предметах не дозволяє визначити його відношення і можливості до спеціальності, якою він хоче оволодіти. Продовжує мати місце неефективна система профвідбору, а одержувані абітурієнтом на екзаменах оцінки не можуть бути критерієм профпридатності у даному випадку. Тому більшість випускників вишів до практичної роботи не готові. І для України стало нормою, що більшість випускників ВНЗ працюють не за тією спеціальністю, яка позначена в їх дипломі.

Проблематика профвідбору абітурієнтів до ВНЗ на сучасній науковій основі в наш час є дуже актуальною.

Пріоритет розвитку особистості в системі професійної підготовки, а також проблеми спрямованості особистості, її професійного самовизначення, професійної готовності розглядалися в працях багатьох вчених (Б. Г. Ананьєв, Ж. П. Вірна, Є. І. Головаха, Т. А. Ільїна, Г. В. Карпенко, О. М. Коропецька, А. Н. Леонтьєв, В. М. Мясіщев, К. К. Платонов, С. Л. Рубінштейн, В. А. Ядов, В. А. Якунін та ін.). Проте питання пошуку кардинально нового підходу до організації профорієнтаційної роботи та професійного відбору абітурієнтів до вищого навчального закладу недостатньо розкриті в науковій літературі.

Виникає необхідність перегляду системи комплектування перших курсів навчальних закладів, та організації роботи у цьому напрямку таким чином, щоб виключити попадання випадкових для певної спеціальності людей.

Питання профвідбору достатньо складне. В його основі знаходиться об'єктивне протиріччя між необхідністю прийняття рішення про професійну придатність даного абітурієнта з можливостями одержання при цьому достовірної і надійної інформації.

Ситуація прийому абітурієнтів у ВНЗ України виглядає так, що профвідбір відбувається за прийнятою стандартною схемою, яка не враховує основних елементів професійного відбору абітурієнтів, їх важливих професійно-значимих якостей до діяльності в обраній сфері діяльності. Відповідно необхідним є формування кардинально нового підходу до організації профорієнтаційної роботи.

Вирішення цієї важливої соціальної задачі можливе лише за наукової організації професійної орієнтації молоді силами не лише середніх загальноосвітніх закладів, але й ВНЗ, колективів соціуму, підприємств і організацій.

Профорієнтаційну роботу з молоддю ми розглядаємо перш за все як педагогічну систему підведення молоді до свідомого вибору професії з урахуванням індивідуальних здібностей особистості і необхідності розподілу трудових ресурсів в інтересах суспільства [3, с. 34].

Професійна орієнтація абітурієнтів тісно пов'язана з процесом їх соціалізації і з таким “наскрізним” напрямом розвитку студентської молоді в системі неперервної освіти, як вироблення у неї перспективної цільової установки і прагнення до її невідмінної виконання.

Надання профорієнтаційних послуг абітурієнтам, в першу чергу, має включати: опис специфіки різних спеціальностей, ознайомлення з майбутньою спеціальністю, демонстрація нерозривного зв'язку між бажаною професією й необхідною освітою, розкриття тенденцій розвитку ринку праці в різних регіонах країни, виправлення негативного іміджу “непрестижних” спеціальностей, а також надання абітурієнтам необхідної контактної інформації державних і недержавних організацій, що займаються питаннями профорієнтації та працевлаштуванням.

Готовність студента на початку свого навчання до свідомого вибору діяльності пропонуємо розглянути у такому поєднанні взаємозв'язаних між собою елементів:

- розуміння освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця обраного студентом напрямку;
- розуміння значимості професійних назв роботи (посад) у визначеній сфері діяльності;
- його уявлення про сферу діяльності обраної студентом спеціальності;
- знання ним головних вимог обраної спеціальності та самооцінка своїх можливостей до оволодіння нею (в період навчання і пізніше самовдосконалення під час проходження практики);
- зв'язок навчально-громадської діяльності студента з профілем факультету, вміння розв'язувати доступні для нього завдання.

Щоб профвідбір був ефективним та якісним пропонуємо на етапі вступу та у процесі навчання періодично проводити діагностування студента на визначення важливих професійно-значимих якостей особистості до професійної сфери діяльності.

Особливу актуальність це положення набуває відносно студентів молодших курсів, що характеризується віковими особливостями. Усвідомлення майбутньої професії молоді залежить від її виховання, переконань, а також звичок та набутих знань. Однак життєві позиції людини з часом мають властивість змінюватись, вона може приймати чи відкидати колишні погляди, формувати вже інші самостійні думки.

Потрібно звернути увагу і на те, що випускники бакалаврату нерідко змінюють свої професії у подальшому навчанні в магістратурі, і місце роботи часто-густо обирають зовсім не за тим фахом, якому віддали п'ять років свого життя. Отже, вибір своєї майбутньої професії має вирішальне значення для кар'єрного зростання, самореалізації та втілення у життя різноманітних ідей.

Важливою складовою визначення професійної спрямованості особистості є цілеспрямований процес підготовки майбутніх фахівців, на основі визначення власних прагнень, самопізнання щодо формування професійних якостей.

Необхідно також вивчати деякі індивідуальні особливості розумової діяльності і виявляти при цьому випадки низького рівня її розвитку. Так, наприклад, повна

нездатність виконувати завдання на логічність мислення, як правило свідчить про недостатню логічність, критичність розуму, низьку здатність до спілкування, утворення понять та ін. [4, с. 45].

Необхідною умовою успішного оволодіння професійною майстерністю є перш за все досить високий розвиток мислення і пам'яті людини, а також мінімальна кількість стержневих якостей особистості, без вивчення яких неможливо зробити висновки про її професійну придатність до праці у обраній сфері діяльності [5, с. 121].

Постійне збільшення обсягу знань, до чого необхідно вести майбутнього фахівця за роки навчання у вищому навчальному закладі, підвищення вимог до його професійної і спеціальної підготовки викликає гостру потребу всебічного і глибокого дослідження системи формування у студентів професійних навичок, зовнішніх і внутрішніх чинників становлення спеціалістів з базовою вищою освітою, розкриття закономірностей і особливостей професійної підготовки і застосування їх у навчально-виховному процесі. Саме від рівня підготовки фахівця, сформованості його професійних якостей значною мірою залежить успішне виконання соціального замовлення держави на фахівця з високий рівнем професійної компетентності.

Сьогодні шляхи вирішення проблем молоді лежать не стільки у вдосконаленні системи державної молодіжної політики, а скільки у вирішенні фундаментальних питань розвитку українського суспільства. Україна, перш за все, має кризу управління, кризу управлінської культури. І саме тому, що є байдуже ставлення до науки, результатів розробок.

Враховуючи вищенаведене, вважаємо, що у кожному ВНЗ повинна бути задіяна спеціальна служба, яка допомагатиме абітурієнтам та студентам:

- зорієнтуватися у світі професій та потребах ринку праці;
- виявити свої нахили, здібності, об'єктивно оцінити свої особисті якості;
- визначити можливості застосування своїх здібностей у майбутній професійній діяльності з урахуванням інтересів та психологічних особливостей;
- вибрати професію, яка є частиною життєвої стратегії особистості;
- визначити ступень професійної придатності до конкретної професії (робочого місця, посади);
- діагностувати на визначення професійно-значимих якостей до праці за обраною спеціальністю в процесі навчання;
- розробити індивідуальний план розвитку кар'єри, що сприятиме професійному становленню, формуванню відповідних соціальних і професійних якостей, підвищить мотивацію до оволодіння професією, досягненню рівня професіоналізму;
- професійно адаптуватися до визначеної сфери діяльності.

Таким чином, така служба вищого навчального закладу сприятиме психологічній підтримці навчально-виховного процесу і виконуватиме головні завдання, пов'язані з формуванням професійної компетентності майбутніх фахівців.

Першочерговими завданнями вищої освіти має бути забезпечення фундаментальної наукової, професійної та практичної підготовки, набуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей. Успішне вирішення цих завдань значною мірою залежить від того, як швидко та інтенсивно відбудуться процеси адаптації, з одного боку, системи освіти до вимог та змін у суспільстві, потреб входження до світового освітнього простору, з іншого — студентів до навчального процесу у вищому закладі освіти, до трансформації соціального середовища, інших чинників соціального розвитку.

Правильно організована багатоступенева та різнокомпонентна професійна орієнтація потенційних абітурієнтів, будучи суттєвим етапом психологічної та практичної підготовки особистості до трудової діяльності, дозволить виконати замовлення сучасного суспільства у забезпеченні ринку праці прогресивними фахівцями.

Література

1. *Вірна Ж. П.* Основи професійної орієнтації / Ж. П. Вірна. — Луцьк: Вежа, 2003. — 156 с.
2. *Карпенко Г. В.* Психологія праці та вибір професії / Г. В. Карпенко. — Суми: Університетська книга, 2008. — 168 с.
3. *Коропецька О. М.* Профорієнтація та профпідбір: Навчальний посібник. — Ів.-Франківськ, — 2009. — 348 с.
4. *Корольчук М. С.* Теорія та практика професійного психологічного відбору. / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. — К.: Ніка-Центр, 2006. — 674 с.
5. *Собчик Л. М.* Психология индивидуальности. Теория и практика психодиагностики / Л. М. Собчик. — СПб.: Речь, 2008. — 624 с.